

# Eesti Kurtide Liidu tegevuste ülevaade 2023. aastal

---

MTÜ Eesti Kurtide Liit (edaspidi EKL) on asutatud 1922. aastal. EKL on katusorganisatsiooniks 9-le piirkondlikule kurtide ühingule ning 3-le üleestilisele organisatsioonile: Eesti Kurtide Noorte Organisatsioonile, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingule ja Eesti Viipekeelee Seltsile. Makstud üksikliikmete arv neis ühingutes ja organisatsioonides jäi põhimõtteliselt püsima ja kerges langustrendis: 881-lt 836-le. Mõned ühingud heitsid maksejõuetud liikmed ridadest välja. Samuti ei saa märkimata jätta, et mitmed staažikad liikmed on manalateele läinud. Kurtide koguarv Eestis on ca 1500 inimest ja viipekeelt valdavaid ca 2000 inimest (viimastel andmetel oli välja toodud kuni 4 500 viipekeelee valdajate näitajat).

Eesti Kurtide Liidu tööd korraldab juhatus, mis oli esimesel poolaastal 6-liikmeline, teisest poolaastast juhib kurtide liitu 4-liikmeline juhatus. Juhatus töötab juhatuses esimees. Juhatus koosolekud toimusid 2023. aastal kokku 5 + 5 korda aastas (sellest Zoomis 2 + 2 korda, elektrooniliselt 3 korda, kohapeal 1 + 2 korda). Peale seda toimusid juhatus liikmetega regulaarsed videosillad Facebooki juhatuses privaatsetes gruppides või muudel video platvormidel (Messenger, Whatsap, FaceTime, Skype) kiiret lahendamist vajavate ja/või jooksvate tööde teemal.

Kuna Eesti Kurtide Liit on mittetulunduslik liit, siis on meile andnud Eesti Puuetega Inimeste Fondi poolt sihtrahastatud projekt „Eesti Kurtide Liidu ja tema liikmesorganisatsioonide tegevuse arendamine 2023“ võimaluse läbi viia erinevaid projekte toetamaks kurtide ja viipekeelsete vaegkuuljate kaasatust tavaühiskonda.

Liidu eesmärgiks on liikmesühingute huvide kaitsmine ja esindamine, tegevuse arendamine läbi koolituste, ühisürituste, rahvusvaheliste sidemete laiendamise, ühtse eesti viipekeelee ja kultuuri arendamine, koostöö edendamine avaliku, mittetulundus- ja erasektori vahel kurtide inimeste võrdsete võimaluste loomisel kohalikul ja riiklikul tasandil.

EKL tegevussuunad jaotuvad järgnevalt:

- Kurtide inimeste huvide esindamine ja kaitsmine kohalikul ja riiklikul tasandil
- Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine
- Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine
- Liikmesorganisatsioonide liikmetele suunatud erinevad projektid ja teenused

## Sotsiaal- ja kultuuripoliitika kohalikul ja riiklikul tasandil

EKL on teinud tihedat koostööd Eesti Puuetega Inimeste Koja, Sotsiaalministeeriumi, Koostöökojaga, Tallinna Linnavalitsuse, Eesti Rahvusringhäälingu ja Töötukassaga. Mainimata ei saa jätta ka Viipekeeletõlkide OÜ-d, Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühingut, Eesti Kutsekoda, Euroopa Kurtide Liitu ja teisi.

Jätkuvalt on peatatud liikmelisus Maailma Kurtide Föderatsiooniga. Viimasel aastal muutis Euroopa Kurtide Liit liikmemaksu meile jõukohaseks. Koostöö nendega jätkub konstruktiivses vaimus.

Kõigepealt tuleb ära mainida, et Eesti Kurtide Liidu tegevust korraldati arengukava ja aasta tegevuskava alusel. Töö põhirõhk tuli üle viia meediasse ja kaugtööle. Kurtide kogukonna mobiliseerimine ja teavitamine oli jätkuvalt väga keeruline ja aeganõudev.

Eesti Kurtide Liit ja kurtide kogukond on tänu juhatus liikmete ühistele jõupingutustele väga tänulik vabariigi valitsusele, riigikogule, ministeeriumitele, terviseametile, et kõik otseülekanded ja videod tehti eesti viipekeeles kättesaadavaks. 2023. aastale tagasi vaadates jääb kahjuks halvaendeline tendents, et otseülekanded on varasemate aastatega võrreldes aina jäänud vähemaks.

EKL korraldab kurte toetavate teenuste osutamist, millede rahastamiseks tehti hankepakkumisi:

- Viipekeele tõlketeenus osutatakse tõlkekeskuste kaudu Tallinnas (2011. aastast koordineerib EKL Tallinna viipekeele tõlketeenust), Tartus, Pärnus, Kuressaares, kusjuures tuleb tähelepanu pöörata sellele, et Tallinna tõlketeenus osutatakse 2-aastase hankelepingu alusel, mis lõpeb 2024. aastal.  
Teenust rahastavad omavalitsused. Viljandis ja teistes maakondades osutatakse tõlketeenust juhtumipõhiselt.
- Nõustamisteenus Tallinnas elavatele kurtidele ja vaegkuuljatele – teenust osutab EKL ja rahastab Tallinna Linnavalitsus meie iga-aastase hankelepingu alusel. Eelmisel aastal ja sellel aastal ei osutatud nõustamist jaanuaris.

Viimaste aastate projekti tulemusena valminud IT arendused viipekeelne videoportaal <https://videoportaal.ead.ee>, Facebook <https://www.facebook.com/kurtideliit> ja rahvusvahelise viipleme e-sõnastik <https://sonastik.ead.ee> on kurtide kogukonnale ja huvilistele kättesaadavad.

2023. aasta jooksul käsitleti EPIK-s, Sotsiaalministeeriumis, Sotsiaalkindlustusametis, Häirekeskuses, Töötukassas, Tallinna linnaga järgmistel teemadel: koolitused ja kuulmispuudega inimeste tagasitoomine tööturule, töövõime reform, ligipääsetavus kommunikatsioonile, teenustele ja haridusele jms.

EKL osaleb 2013. aasta teisest poolest Eesti Viipekeele tõlkide Kutseühingu kui kutseandja kutsekomisjonis ja ümarlaudadel.

1. märtsil 2007. a. eesti viipekeele seadustamise järgselt vajavad ülesanded olid järgmised: viipekeele e-sõnastike koostamine, viipekeele õpetamise metoodika ja õppematerjalide väljatöötamine, viipekeele õpetajate koolitamine ja viipekeele keskuse loomine. Need teemad on endistviisi aktuaalsed ja ootavad lahendamist lähemate aastate jooksul. Nende teemade lahendamise raskuse läheb üle uue organisatsiooni asutamisega Eesti Viipekeele Seltsile. Eesti Kurtide Liit jätkab nendel teemadel endistviisi koostööd.

Tähelepanu on enim suunatud toetavate teenuste arengule – viipekeele tõlketeenus ja nõustamisteenus. Nendest teenustest on 2011. aastast tõusetunud enim probleeme valmistanud viipekeele tõlketeenuse jätkuvalt vähene maht ja rahastamine Tallinnas (2017. aasta teisel poolel tõstis Tallinn järsult tõlketeenuse eelarvet, loodetavasti jätkub protsess positiivses suunas), mujal väiksemates regioonides on tõlketeenuse kättesaadavus väga väike või olematu. Selles vallas tuleb rohkem tööd teha. Fookusesse tuleb teravalt tõstatada küsimus viipekeele tõlketeenuse turu teenusepakkujate paljususe lubamisest ühe või teise kohaliku omavalitsuse piires (Tartu linna näide). Samuti peame erilist tähelepanu pöörama sotsiaalnõustamise (sh tugiisiku teenuse) eraldamisele viipekeele tõlketeenuse sisust (praeguse seisuga sisaldavad Tartu ja Pärnu (ilmselt ka Kuressaare) tõlketeenused sotsiaalnõustamise osutamise kohustust või osutavad selle teenuse puudumisel sellekohast abi).

Samuti on hetkel peamiseks mureteemaks eesti viipekeele tõlkide defitsiit. Meie peame koostöös Eesti Viipekeele tõlkide Kutseühinguga läbi rääkida koos Sotsiaalministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga, et avatakse taas võimalikult kiiresti viipekeele tõlkide õppekava. Samuti oleme hakanud suure luubi alla võtma hooldekodudes olevaid eakaid kurte, et tagada neile tavavanuritega võrdsed võimalused koosolemiseks, ligipääsetavatele kommunikatsioonile ja teenustele.

2010. – 2023. aastal on jätkuvalt päevakorras kurtide noorele kogukonnale murettekitav tõsiasi kutse- ja kõrghariduse omandamises, seda eeskätt tõlketeenuse piisavas kättesaadavuses (nn modifitseeritud „Primus“ stipendium ei lahenda seda. 2023. aastast valitseb jätkuvalt ebamäärasus ja

teadmatus viipekeeletõlkide koolitamise küsimuses, kuna jõustus 2020. aastal viipekeele tõlgi õppekava sulgemine. Seda teemat ja on vaja edaspidi jõuliselt fookuses hoida.

### **Liikmesorganisatsioonide toetamine ja informatsiooni edastamine**

Ida-Virumaa Kurtide Ühingu ja liikmete aktiivsus on jätkuvalt tõusuteel ja meie olemine endiselt neile toeks. Peab tunnistama, et vahepeal oli keeruline olukord Lääne-Virumaa Kurtide Ühinguga, aga läbirääkimistega saime selle ühingu edasiseks toimima.

2010. aastast liikmeks vastu võetud Eesti Viipekeeletõlkide Kutseühinguga teeme konstruktiivset koostööd viipekeele arendamiseks ja tõlketeenuse kättesaadavuse parendamiseks ning kurtide eluoluks võrdsete võimaluste tagamiseks teiste kodanikega.

2023. aasta tegevustest võime välja tuua olulisemaid punkte:

- Kurtide kogukonnale suunatud üritused:
  - TKÜ juhatuse ja Tartu ettevõtte juhatuse kohtumine Tartu kurtide majas – 26.01.
  - Eesti kurtide pensionäride XIV kokkutulek kruisil – 16.06.
  - Vaata!Festival 2023 osalemine paneelvestusel – 23.09.
  - Saarte Kurtide Ühingu 90.juubelil osalemine – 4. - 5.11.
  - Kurtide muuseumi avamine Tartus – 8.11.
- EPIK üritused:
  - Valimisdebatt „Puuetega inimeste ja nende lähedaste heaolu ning sotsiaalne turvalisus“ – 15.02.
  - Lennusadama püsiekspositsiooni arutelu koos EPIK-uga – 03.04.
  - EPIKoja üldkoosolek – 02.05.
  - Euroopa puuetega inimeste parlament Brüsselis (meiepoolne esindaja Riina Kuusk) – 23.05-24.05.
  - EPIK kohtumine Kultuuriministeeriumiga subtiitrite teemal – 15.05.
  - EPIK suvekool Haapsalus „Fra Mare Thalasso“ spaas – 24.08 - 25.08.
  - EPIK-ga koostöös erinevad kohtumised ministritega ligipääsetavuste teemadel – alates 2023. sügisest
  - Osalemine EPIK-ga koostöös Euroopa Majaga teemal „Puuetega inimeste valimisõigus ja osalemine valimistel“ – 01.12.
  - Osalemine EPIK-u 30. aastapäeva üritusel – 5.12.
- Koostöö ministeeriumidega, ametitega jt:
  - Teemapäev „teater | ligipääsetavus“, mida korraldab Eesti Teatri Agentuur. Vaba Lava Tallinna teatrikeskus – 13.01.
  - Töötukassa kohtumine karjäärinõustamise teemal – 20.01.
  - Spordi ligipääsetavuse seminar Tallinna Nõmme Gümnaasiumi spordihoones – 14.02.
  - Osalemine Sotsiaalhoolekande seaduse muutmisel koostöös erinevate asutusega – kevadsuvi 2023
  - Lennusadama uue püsieksponaadi ligipääsetavuse teema arutamine – alates 2023. juunist
  - Kohtumine Siseministeeriumiga seoses kriisilukorraga hakkama saamisel puuetega inimestele mõeldes – 12.06.

- Sotsiaalkindlustusametiga kohtumine koostöö uute vormide teemal – 22.06.
  - Laulu ja tantsupeo 2023 ligipääsetavuse tagamise kohtumine – suvi 2023
  - Koostöö Eesti Töötukassaga seoses „Vaimne tervis viipekeeles“ läbiviimine Tallinnas, Tartus ja Narvas – sügis 2023
  - Viipekeeletõlgi kutsestandardi uuendamise osalemine – sügis 2023
  - Kohtumine Eesti Vaegkuuljate Liidu ning Eesti Pimekurtide Tugiliiduga ligipääsetavuse teemal – 4.10.
  - Kohtumine Eesti Keele Instituudiga viiperoboti teemal – 13.10
  - Kohtumine Töötukassaga ja Sotsiaalkindlustusametiga töövõime ja puude määramise teemal – 13.11.
  - Kohtumine Sotsiaalkindlustusametiga kaugtõlge äpi kasutamise võimaluse teemal – 23.11
- Muud olulised üritused:
    - EUD Webinar – „The EU Disability Card - Experiences and suggestions for the deaf community“ Zoomis – 28.02.
    - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 13.03.
    - EUD - „Human Rights & UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities“ Zoomis – 17.03.
    - Õiguskantsleri büroo kohtumine: Üleriigiliste presidendiga seotud sündmustel võrdse ligipääsu tagamist, sündmuste ja nende teleülekannete ligipääsetavuse rahastamist, kulude arvestamist riigieelarve taotluse tegemisel – 23.03.
    - EKL juhatuse elektrooniline koosolek – 21.04.
    - EKL juhatuse elektrooniline koosolek – 15.05.
    - EKL liidukoosolek valimisega – 20.05.
    - EKL juhatuse elektrooniline koosolek – 23.05.
    - Euroopa Kurtide Liidu aastakoosolek Rootsis – 24.05-28.05.
    - EKL uue juhatuse koosolek – 13.06.
    - Eesti Kurtide Noorte Organisatsiooni ja meie pöördumine Maailma Kurtide Liidule seoses tüdrukute ja naiste ning LGBTQ+ õigustega planeeritaval järgmisel WFDi üldkoosolekul Dubais – 14.07.
    - EKL juhatuse koosolek – 15.08.
    - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 05.09.
    - KAMM-i korraldatud kohtumine Facebooki teel live teemal „Hakkame tegutsema“ – 29.09.
    - Tartu hooldekodu külastus – 8.11.
    - Lääne-Virumaa Kurtide Ühingu külastus – 11.11.
    - EKL juhatuse koosolek Zoomis – 14.11.
    - Eesti Viipekeeletõlge Seltsi üldkoosolek – 16.11.

Liidu üheks peamiseks ülesandeks on igapäevane teavitustöö sihtgrupile uute teenuste, toetuste ja muude muudatuste kohta. Kuid sihtgrupile teavitustöö tekstilisel kujul on väga raskendatud, neile on vaja edastada infot visuaalsel kujul. Oleme kättesaadavad e-posti ja personaalse kontakti teel vastamaks sihtgrupi esindajate küsimustele, mis puudutab kurtide inimeste eluolu ja kõike sellega seonduvat.

Siin peab natuke kurvastama, et 2010. aastal tellitud Eesti Kurtide Liidu koduleht <http://www.ead.ee> läks eelmise aasta juunis katki ja kodulehe uuendamiseks ja jätkamiseks otsitakse vabu finantse.

20. maist 2015 ametlikult avatava videoportaaliga <http://videoportaal.ead.ee> (natuke katki läinud, kuid töötab veel) saame edastada põhjalikult ja operatiivselt vajaliku info kurtide inimestele nii riiklikest, avalikest kui ka muudest teenustest, toetustest ja uudistest infopäevade ning ürituste kohta, kuid operatiivse info edastamiseks visuaalsel kujul napib meil mittepiisavalt tasustatud jõudu.

### **Eesti Kurtide Liidu keskuse ja ettevõtete haldamine**

Viimastel aastatel on EKL ettevõtted orienteeritud rendipindade väljaüürimisele ja sellest saadavast tulust hallatakse hooneid piiratud mahus ja toetatakse EKL keskuse ülalpidamist ja tegevust. Pikemas perspektiivis ei ole selline majandamine jätkusuutlik, sest ettevõtete konkurentsivõime jätkuva nõrgenemisega võib EKL tegevus- ja eestkoostevõimekuse täielik kadumine lähimatel aastatel kõne alla tulla.

EKL oma osaühingud on jätkuvalt minetamas oma tähtsust puuetega inimestele tööandjana. Ja seda tänu kurtide avardunud hariduse- ja kutseõppe võimalustele ja avatud tööturule orienteerimisele.

Samas on avatud tööturg andnud viimasel ajal kurtidele inimestele esimesi tagasilööke – töötus on väikelinnades kui ka suurlinnades suurenenud. Selle probleemi leevendamiseks peame rohkem tähelepanu pöörama teavitustööle, koostööle Töötukassa ja vastavate instantsidega ja ameti täiend/ümberõppe võimalustele.

### **Kokkuvõte**

Edu ja jätkusuutlikkuse mitmes valdkonnas on taganud tihe koostöö ametiasutuste ja teiste invaorganisatsioonidega – Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet, Eesti Puuetega Inimeste Koda, Eesti Töötukassa, Koostöökogu, Viipekeeletõlkide Kutseühing, kuulmispuuetega inimeste organisatsioonide ümarlaud ja ka omavalitsused.

EKL kuulub Euroopa Kurtide Liitu EUD.

Sirle Papp  
Eesti Kurtide Liidu juhatuse esimees

15.04.2024